

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่ากระบวนการทางการศึกษาเป็นกระบวนการที่สามารถพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้ บุคคลที่มีบทบาทสำคัญคือ ครู เพราะครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญทั้งการสอนและการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรมจริยธรรม นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาก็เป็นบุคคลสำคัญยิ่งกับสถานศึกษาต่อผู้ได้บังคับบัญชาและต่อผลงานของส่วนรวม ซึ่งกิติมา ปรีดีดิถ (2532 : 4) ได้กล่าวว่า คุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาตลอดจนบทบาทและพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับคุณภาพสถานศึกษาดังนั้น การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุข จำเป็นอย่างยิ่งต้องผ่านกระบวนการทางการศึกษา ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดแนวการจัดการศึกษา โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันแก้ปัญหาและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กอรบกับมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยี ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของบุคคล ทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี และมีความสุข

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพมุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญคือการพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ ปลูกฝัง และสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบ และวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงหุปัญญาและการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนว ให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อ และการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และรักษาดินแดน เป็นกิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจของผู้เรียน มุ่งพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มเติมจากกิจกรรมในกลุ่มสาระ ผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันแก้ปัญหา ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ รวมถึงกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ฐิติทธิและหน้าที่ของตนเอง

สำหรับกิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจของนักเรียน มุ่งพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มเติมจากกิจกรรมในกลุ่มสาระ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนช่วยกันคิดช่วยกันทำ ช่วยกันแก้ปัญหา ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ รวมถึงกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบ ฐิติทธิหน้าที่ของตนเอง ซึ่งแบ่งตามความแตกต่างระหว่างกิจกรรมเป็น 2 ลักษณะคือ (กรมวิชาการ. 2545 : 2)

1. กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อการค้นพบความถนัด ความสนใจของตนเอง และพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ตลอดจนการพัฒนาทักษะของสังคม และปลูกฝังจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

2. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์และรักษาดินแดน เป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ เพื่อการอยู่ร่วมในสภาพชีวิตต่าง ๆ นำไปสู่พื้นฐานการทำประโยชน์ให้แก่สังคม และวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงประมุข ซึ่งกระบวนการจัดให้เป็นไปตามข้อกำหนดของคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ยุวกาชาด สมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกรมการรักษาดินแดน

ในทางปฏิบัติ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในลักษณะของการบูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีความกว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ค้นพบ และใช้ศักยภาพที่มีในตนเองอย่างเต็มที่ เลือกตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล เหมาะสมกับตนเองสามารถวางแผนชีวิต อาชีพได้อย่างมีคุณภาพ เน้นการเสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ คีลธรรม และจริยธรรม รู้จักสร้างสัมพันธภาพที่ดี เพื่อปรับตัวเข้ากับ

บุคคลและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างดีและมีความสุข เช่น กิจกรรมเสริมสร้างความรู้สึกรักและเห็นคุณค่าในตนเอง กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต กิจกรรมสร้างเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้สามารถหลอมเข้าไปใช้ในการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และรักษาดินแดน ในลักษณะของการเข้าค่ายต่าง ๆ หรืออาจแยกจัดกิจกรรมเฉพาะทางก็ได้ เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และรักษาดินแดน โดยมุ่งเน้นการฝึกระเบียบวินัย การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วยรูปแบบ วิธีการที่หลากหลายในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งเสริมสร้างเจตคติ คุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ. 2545 : 3)

จากความสำคัญที่ได้กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีความสนใจ และตระหนักถึงความสำคัญในการที่จะศึกษาความพึงพอใจของผู้รับผิดชอบต่อสภาพการจัดกิจกรรมลูกเสือ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้กำกับกองลูกเสือและครูผู้สอนลูกเสือมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมลูกเสือซึ่งเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและกิจการลูกเสือต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้รับผิดชอบต่อสภาพการจัดกิจกรรมลูกเสือ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้รับผิดชอบต่อสภาพการจัดกิจกรรมลูกเสือ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ตามสถานภาพ วุฒิและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2
3. เพื่อเสนอแนะความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมลูกเสือ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความพึงพอใจของผู้รับผิดชอบต่อสภาพการจัดกิจกรรมลูกเสือ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามแนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของกระทรวงศึกษาธิการด้านต่าง ๆ รวม 4 ด้าน ซึ่งเป็นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 3 – 4)

1. ความพึงพอใจด้านบุคลากร
2. ความพึงพอใจด้านหลักสูตร
3. ความพึงพอใจด้านกระบวนการเรียนการสอน
4. ความพึงพอใจด้านการจัดกิจกรรม

สมมติฐานการวิจัย

ความพึงพอใจของผู้รับผิดชอบต่อสภาพการจัดกิจกรรมลูกเสือ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามสถานภาพ วุฒิ และระยะเวลาในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้รับผิดชอบต่อสภาพการจัดกิจกรรมลูกเสือ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มประชากร เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ผู้กำกับกองลูกเสือและครูผู้สอนลูกเสือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวน 319 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 1,820 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1 กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ผู้กำกับกองลูกเสือ ครูผู้สอนลูกเสือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บข้อมูล จำนวน 30 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ซึ่งมีขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้

2.2.1 สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) จากจำนวนผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมลูกเสือ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้กำกับกองลูกเสือและครูผู้สอนลูกเสือ จาก 6 อำเภอ จำนวนทั้งสิ้น 1,820 คน

2.2.2 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 39-40) จากกลุ่มประชากร 1,820 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 318 คน

2.2.3 สุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยการสุ่มตัวอย่างในอัตราส่วนของผู้บริหารสถานศึกษา : ผู้กำกับกองลูกเสือ : ครูผู้สอนลูกเสือ ด้วยสัดส่วน 1 : 1 : 2

3. ตัวแปรที่ทำการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ได้แก่ คุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างในด้าน

3.1.1 สถานภาพ

3.1.2 วุฒิทางลูกเสือ

3.1.3 ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) เป็นความพึงพอใจของผู้รับผิดชอบ

ต่อสภาพการจัดกิจกรรมลูกเสือในด้านต่าง ๆ ได้แก่

3.2.1 ความพึงพอใจด้านบุคลากร

3.2.2 ความพึงพอใจด้านหลักสูตร

3.2.3 ความพึงพอใจด้านกระบวนการเรียนการสอน

3.2.4 ความพึงพอใจด้านการจัดกิจกรรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรลูกเสือให้มีคุณภาพและทันสมัยยิ่งขึ้น

2. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมลูกเสือให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

3. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจโดยทั่วไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมลูกเสือให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความรู้สึก หรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อลักษณะงานหรือองค์ประกอบของงานที่บุคคลผู้นั้นกระทำอยู่

ผู้รับผิดชอบ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้กำกับกองลูกเสือ และครูผู้สอนลูกเสือในสถานศึกษา

กิจกรรมลูกเสือ หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัย กฎเกณฑ์เพื่อการอยู่ร่วมในสภาพชีวิตต่าง ๆ นำไปสู่พื้นฐานการทำประโยชน์ให้แก่สังคมและวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งกระบวนการเป็นไปตามข้อกำหนดของคณะลูกเสือแห่งชาติ

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ทำหน้าที่บริหารจัดการศึกษาด้านบุคลากร วิชาการ งบประมาณและบริหารทั่วไปและบริหารจัดการด้านอื่น ๆ ตามบทบาทหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ในทางลูกเสือผู้บริหารสถานศึกษาอาจดำรงตำแหน่งผู้กำกับกองลูกเสือ หรือ ผู้กำกับกลุ่มลูกเสือ หรือ ผู้อำนวยการลูกเสือโรงเรียน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนประเภทของลูกเสือและจำนวนกองลูกเสือที่มีในสถานศึกษา

ผู้กำกับกองลูกเสือ หมายถึง ผู้ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรผู้กำกับลูกเสือ มีคุณสมบัติตามเกณฑ์และได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้กำกับกองลูกเสือตามที่พระราชบัญญัติลูกเสือกำหนด

ครูผู้สอนลูกเสือ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ความสนใจและ มีความสามารถในการสอนวิชาลูกเสือให้กับลูกเสือและสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติลูกเสือ กฎกระทรวงฯ และข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติกำหนด

ลูกเสือ ได้แก่ เยาวชนชาย หญิง อายุระหว่าง 8-23 ปีที่รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรวิชาลูกเสือ โดยยึดมั่นในหลักการ วัตถุประสงค์ และวิธีการของการลูกเสือ โดยอุดมการณ์ของลูกเสืออยู่ที่การปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 หมายถึง รายละเอียด ข้อกำหนด แม่แบบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วยโครงสร้าง สาระของกิจกรรม ความหมายของ

กิจกรรม หลักการ จุดมุ่งหมาย ขอบข่าย เป้าหมาย เนื้อหา เวลา และแนวทางในการจัดกิจกรรม
 หลักสูตรที่กำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ คือการพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยและมีคุณภาพ ปฏิภาณและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคมซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 6 ใน 6 อำเภอของจังหวัดมหาสารคาม คือ วาปีปทุม บรบือ นาเชือก ยางสีสุราช พยัคฆภูมิพิสัย และนาคูณ รวม 319 โรงเรียน

บุคลากร หมายถึง ผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้กำกับกองลูกเสือ ครูผู้สอนลูกเสือและลูกเสือ

หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรวิชาลูกเสือตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือ พ.ศ. 2509 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

กระบวนการเรียนการสอน หมายถึง ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การวิเคราะห์หลักสูตร การเตรียมการสอน การบันทึกการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การผลิตและการใช้สื่อ การวัดและประเมินผล การนิเทศติดตามผล เป็นต้น

การจัดกิจกรรม หมายถึง กระบวนการและขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การดำเนินการสอนของผู้สอนเพื่อให้บรรลุตามแผนการสอนที่วางไว้

วุฒิทางลูกเสือ หมายถึง ระดับขั้นความรู้ของผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่ได้รับจากการเข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรวิชาผู้กำกับลูกเสือ ซึ่งมี 5 ขั้น คือ ขั้นความรู้ทั่วไป ขั้นความรู้เบื้องต้น ขั้นความรู้ขั้นสูง ขั้นผู้ช่วยผู้ให้การฝึกอบรม และขั้นผู้ให้การฝึกอบรม

ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ผู้กำกับกองลูกเสือและครูผู้สอนลูกเสือ ในที่นี้ ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น น้อยกว่า 5 ปี , 5 – 10 ปี และมากกว่า 10 ปี